

UDC 373.2.001.8

JUSTIFICATION CONCEPT OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS THE SYSTEM OF CONTINUOUS EDUCATION

ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Alekseenko-Lemovska L.V.

professor at the department of pedagogy and psychology, early childhood education and children's art pedagogy and psychology faculty of National Pedagogical Dragomanov University
Candidate of Pedagogic Sciences, associate professor

Алексєєнко-Лемовська Л.В.

професор кафедри педагогіки і психології дошкільної освіти та дитячої творчості факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
кандидат педагогічних наук, доцент

Сучасний етап розвитку суспільства пов'язаний із становленням нової парадигми освіти, спрямованої на розвиток інноваційних технологій навчання і виховання дітей дошкільного віку; забезпечення високого рівня професійної підготовки та перепідготовки вихователів дошкільних навчальних закладів, здатних до саморозвитку й самоосвіти в інноваційному професійному середовищі; необхідністю їхньої педагогічної взаємодії з сучасними дошкільниками, їхніми батьками, колегами; потребою в системному підході до проблеми розвитку методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів у системі неперервної освіти.

Пріоритетність методичної роботи, необхідність розвитку методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів у системі неперервної освіти зумовлена новими тенденціями в інформаційному суспільстві, пов'язаними з накопиченням наукових і методичних знань і необхідністю пошуку ефективних механізмів їх передачі та використання, швидкою зміною дидактико-методичного забезпечення навчально-виховного процесу як у вишах, так і в дошкільних навчальних закладах.

Нові вимоги до якості педагогічної освіти припускають необхідність змін в організації, змісті, технологіях, та масштабі підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

Проблемі підготовки педагогічних кадрів присвячено низку досліджень українських учених, зокрема порівняльно-технологічний аналіз (А. Алексюк), управлінсько-дидактичний підхід (В. Бондар), філософські аспекти сучасної освіти (В. Андрущенко, В. Лутай, В. Кремень, В. Огнев'юк), проблемно-пошуковий аспект (В. Паламарчук), питання становлення

багаторівневої педагогічної освіти, цілісності університету як її наукового та навчального центру (Г. Бордовський, О. Глузман, В. Кузь, В. Сагарда), моделювання багаторівневої педагогічної освіти (Л. Артемова, А. Бойко, С. Власенко, Г. Грищенко) [1, 5, 7].

Проблеми підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти знайшли відображення в наукових працях Галузевих стандартів вищої освіти (ГСВО) в Україні (Л. Артемова, В. Бондар, Г. Бєленька, О. Богініч, Г. Сухорукова) та в дослідженнях А. Богуш, Н. Горбунової, Н. Калініченко, Е. Карпової, О. Кононко, К. Крутій, В. Майбороди, Т. Поніманської, О. Проскури, О. Сухомлинської, М. Собчинської, Т. Танько [2, 4].

Мета статті полягає в обґрунтуванні концепції розвитку методичної компетенції вихователів дошкільних навчальних закладів.

Основний зміст статті.

Проведення системних освітніх реформ передбачено змінами, що відбулися у правовому аспекті національної освіти. Зміна цілей і цінностей у процесі підготовки майбутніх спеціалістів є наслідком модернізації у сфері вищої освіти України. Домінантою цих змін є людиноцентрована освіта, тобто освіта для людини, а її стрижень – розвивальний, культуротворчий зміст навчання, виховання відповідальної, компетентної особистості.

Ключова ідея концепції полягає у застосуванні системного, компетентнісного й середовищного підходів до розроблення і впровадження моделі та методики розвитку методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів у системі неперервної освіти з урахуванням попередньої підготовленості та прогнозування можливостей подальшого професійного зростання особистості.

Системний підхід відбиває загальний зв'язок і взаємозумовленість явищ і процесів навколишньої дійсності, орієнтує на необхідність підходити до явищ життя як до систем, що мають певну будову і свої закони функціонування. Сутність системного підходу полягає в тому, що відносно самостійні компоненти розглядаються не ізольовано, а в їх взаємозв'язку, в розвитку і русі.

Компетентнісний підхід дає змогу розглянути розвиток методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів як поетапний процес набуття знань, умінь організації методичної роботи в дошкільному навчальному закладі та досвіду емоційно-ціннісного ставлення до суб'єктів і способів педагогічної діяльності, що відповідає запитам дошкільників і вимогам постіндустріального суспільства до особистості вихователя.

Середовищний підхід є теоретико-методологічною основою педагогічної діяльності, передбачає створення спеціального середовища управління процесом розвитку суб'єктів педагогічного процесу, забезпечує проходження таких базових процедур: середовищстворення, наповнення ніш, інверсія середовища, спрямована на відновлення розуміння середовища. Система дій із середовищем повинна перетворювати його на засіб комплексного цілеспрямованого впливу на особистість.

Реалізація концепції сприятиме розвитку методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів, а загалом і модернізації системи дошкільної освіти за умов:

- розробки сучасних вимог до програм підвищення кваліфікації та професійної перепідготовки вихователів дошкільних навчальних закладів відповідно до професійного стандарту;

International scientific and practical congress. November 30, 2016 Geneva (Switzerland)

- розвитку на всіх освітніх рівнях програм підготовки практичних компетенцій на основі професійного стандарту спеціальності «Дошкільна освіта»;
 - вдосконалення неперервної професійної підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів через перехід на кредитно-модульний принцип побудови освітніх програм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації за напрямом підготовки «Педагогічна освіта», спеціальність «Дошкільна освіта», створення умов для проходження передбачених освітньою програмою модулів в різних освітніх закладах, адресний підхід до підвищення кваліфікації та облік індивідуальних потреб вихователів;
 - розширення числа освітніх організацій, що надають освітні послуги за напрямом підготовки «Педагогічна освіта», спеціальність «Дошкільна освіта»;
 - реалізації можливостей щодо вибору вихователями дошкільних навчальних закладів проходження навчання (стажування) на базі кращих педагогічних чи інших вищих навчальних закладів, освітніх установ підвищення кваліфікації, за рахунок спеціально виділених коштів;
 - формування механізмів державно-громадського управління як фактору підвищення якості дошкільної освіти;
 - створення системи зовнішньої незалежної сертифікації одержуваних в результаті підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації професійних кваліфікацій за напрямом підготовки «Педагогічна освіта», спеціальність «Дошкільна освіта».
- Успішне впровадження заявлених умов може бути здійснено в рамках поетапної реалізації концепції.

І етап. Модернізація освітнього процесу (зміст і організація), що включає розробку нових освітніх форм, програм і стандартів, впровадження нових освітніх технологій та систем підтримки навчання, розвиток міжнародного співробітництва в системі неперервної професійної підготовки вихователів дошкільних навчальних закладів.

1.1. - розробка навчально-методичного забезпечення освітнього процесу вихователів дошкільних навчальних закладів в системі неперервної освіти.

Проект 1.1. Розробка навчально-методичних комплексів основних і додаткових освітніх програм в рамках пріоритетних науково-освітніх напрямків концепції стратегічного розвитку дошкільної освіти.

Мета проекту - відкриття освітніх програм гуманітарного профілю з актуальних напрямів на основі аналізу значущих тенденцій на ринку праці, відповідно до пріоритетних напрямів модернізації економіки і стратегічними напрямками розвитку дошкільної освіти на державному рівні.

Зміст проекту:

- формування елементів нової освітньої культури, заснованої на ефективному використанні інформаційно-методичного ресурсу для розвитку практико-орієнтованих і міждисциплінарних форм навчання, включаючи створення та апробацію організаційного та навчально-методичного забезпечення освітніх програм за напрямками підготовки, які передбачають збільшення науково-дослідної роботи та практичної діяльності у взаємодії з організаціями системи дошкільної освіти різних рівнів;

- розробка, модернізація та впровадження навчально-методичних комплексів дисциплін за програмами фундаментальної та професійно орієнтованої фахової підготовки на основі результатів науково-дослідної діяльності, спрямованих на стале функціонування інноваційної системи неперервної професійної підго-

товки вихователів дошкільних навчальних закладів.

1.2. - вдосконалення та модернізація управління освітнім процесом в дошкільному навчальному закладі.

Проект 1.2. Розвиток прогностично-аналітичної та маркетингової діяльності дошкільних навчальних закладів відповідно до пріоритетних напрямків модернізації дошкільної освіти.

Мета проекту - вдосконалення системи управління освітньою діяльністю дошкільних навчальних закладів на основі розвитку прогностично-аналітичної та маркетингової діяльності дошкільних навчальних закладів на ринку освітніх послуг.

Зміст проекту:

- розвиток системи моніторингу потреб цільових груп споживачів на ринку освітніх послуг;
- розробка постійно діючого механізму, що забезпечує приведення змісту та структури освітніх програм у відповідність до потреб ринку праці та прогнозами його розвитку.
- удосконалення системи маркетингового супроводу трансферу сучасних технологій відповідно до потреб ринку освітніх послуг у системі дошкільної освіти та прогнозами його розвитку.
- розвиток системи менеджменту якості маркетингової діяльності в системі дошкільної освіти.

II етап. Модернізація науково-дослідного процесу та інноваційної діяльності дошкільних навчальних закладів (зміст і організація), що передбачає створення точок генерації досліджень міжнародного рівня та експертного супроводу органів державного управління, розвиток інноваційної діяльності та міжнародного наукового співробітництва.

Проект 2.1. Проведення науково-дослідницької діяльності вихователів дошкільних навчальних закладів.

Мета проекту - проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, інноваційних розробок вихователів дошкільних навчальних закладів, що забезпечують модернізацію дошкільної освіти, з метою вирішення комплексних проблем.

Зміст проекту:

- проведення комплексу наукових досліджень і практико-орієнтованих розробок з напрямку «Дошкільна освіта».
- проведення комплексу наукових досліджень і практико-орієнтованих розробок з напрямку «Управління в системі дошкільної освіти».
- проведення комплексу наукових досліджень і практико-орієнтованих розробок з напрямку «Проектування та методичний супровід освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі».

III етап. Розвиток кадрового потенціалу.

Проект 3.1. Проведення заходів щодо підвищення кваліфікації управлінських і педагогічних кадрів системи дошкільної освіти.

Мета проекту - формування установок і компетенцій управлінських і педагогічних кадрів системи дошкільної освіти в умовах соціально-економічного та соціокультурного розвитку.

Зміст проекту:

- інтенсивне підвищення кваліфікації управлінських і педагогічних кадрів системи дошкільної освіти, що забезпечує їх інтеграцію в освітній простір держави та консультативну підтримку процесу переходу до освітніх стандартів і програм;

- розробка нових пріоритетів освітньої політики, умов управління та організації дошкільних навчальних закладів, нормативно-правової бази; умов організації та оплати праці; стандартів, програм дисциплін, навчально-методичних матеріалів.

Проект 3.2. Організація та проведення конкурсів в освітній та науково-дослідницької діяльності для вихователів дошкільних навчальних закладів у системі неперервної освіти.

Мета проекту - розробка і реалізація комплексної програми конкурсної підтримки в освітній та науково-дослідницької діяльності для вихователів дошкільних навчальних закладів у системі неперервної освіти.

Зміст проекту:

- організація системи щорічних фахових конкурсів вихователів дошкільних навчальних закладів у галузі наукової, методичної та інноваційної діяльності.

- розробка системи інформаційної та методичної підтримки вихователів дошкільних навчальних закладів щодо участі в конкурсах різного рівня.

- організація та проведення творчих проектів, конференцій, семінарів, заочних конкурсів, розробка методичних практикумів, що дозволяють майбутнім вихователям дистанційно знайомитися з професією.

Висновки. Отже, успішне впровадження концепції розвитку методичної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів може бути здійснено в рамках поетапної реалізації. Базується дана концепція на результативному професійному досвіді; що відображатиме системний рівень функціонування методологічних, методичних і дослідницьких знань, умінь, мотивації, здібностей і готовності до творчої самореалізації в науково-методичній і педагогічній діяльності в цілому, передбачає оптимальне поєднання методів професійної педагогічної діяльності.

Література

1. Андрущенко В. П. Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів XXI століття / В. П. Андрущенко, В. І. Бондар // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки. - 2010. - Вип. 1.28. - С. 12-20.

2. Артемова Л. В. Модель ступеневої підготовки фахівця дошкільної освіти в вищих навчальних закладах / Л. В. Артемова, Ю. М. Косенко // Психолого-педагогічні проблеми підготовки вчительських кадрів в умовах трансформації суспільства : матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. до 80-ї річниці НПУ імені М. П. Драгоманова. - К., 2000. - Вип. 1. - С. 84-86.

3. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / наук. кер.: А. М. Богуш, авт. кол. : А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богінч та ін. - К. : Видавництво, 2012. - 26 с.

4. Беленька Г. В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : монографія / Ганна Володимирівна Беленька. - К. : Університет, 2011. - 320 с.

5. Глузман О.В. Базові компетентності: їхня сутність та значення у життєвому успіху особистості / Олександр Володимирович Глузман // Гуманітарні науки. - 2009. - № 1(17). - С. 6-15.

6. Мурована Н.Н. Компетентність педагога як важлива умова його професійної діяльності : монографія / Н.Н. Мурована. - Севастополь : Рибзст, 2006. - 24 с.

7. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / за ред. В. Кременя. - К. : Педагогічна думка, 2011. - 304 с.